

पुनता International School

Shree Swaminarayan Gurukul, Zundal

SUMMATIVE ASSIGNMENT -2 -2021-22

GRADE – 5

SUBJECT- SANSKRIT

SYLLABUS – CH-7 to 12 FROM TEXTBOOK

अपठित-गद्यांश

प्र-1- गद्यांश पठित्वा प्रश्नानाम उत्तराणि लिखत-

1- एषः आपणः अस्ति। एते शाकाः सन्ति। शाकाः हरिताः सन्ति। एताः महिलाः तत्र गच्छन्ति। एतानि फलानि सन्ति। एते नराः फलानि आनयन्ति। फलानि मधुराणि सन्ति।

1- एकपदेन उत्तरत-

1- एषः कः अस्ति? -----

2- के हरिताः सन्ति? -----

3- तत्रः का गच्छन्ति? -----

4- मधुराणि कानि सन्ति? -----

5- एते नराः कानि आनयन्ति? -----

2- संस्कृत नाम लिखत-

1- बाजार -----

2- सब्जियाँ -----

3- मीठा -----

4- जाना -----

5- हरा -----

2- पितामही प्रातः उत्तिष्ठति। सा देवस्य पूजनम करोति। सा वदति 'सूर्ययि नमः'। सा सूर्यम नमति । सा भक्तिगीतम गायति।

1- एकपदेन उत्तरत-

1- का प्रातः उत्तिष्ठति? -----

2- सा कः वदति? -----

3- सा कः गायति? -----

2- संस्कृत नाम लिखत-

1- दादी -----

2- सुबह -----

3- उठना -----

4- गाना -----

5- सूरज -----

3- उद्याने एकः आम्रवृक्षः अस्ति। अहम जलेन वृक्षं सिञ्चामि। ग्रीष्मकाले आम्रवृक्षे आम्रणि भवन्ति। आम्रणि मधुराणि सन्ति। आम्रम मम प्रियं फलम अस्ति। वृक्षे कोकिला कूजति।

1- एकपदेन उत्तरत-

1- उद्याने कः अस्ति? -----

2- आम्रणि कानि सन्ति? -----

3- वृक्षे का कूजति? -----

2- पूर्णवाक्येन उत्तरत लिखत-

1- ग्रीष्मकाले आम्रवृक्षे कानि भवन्ति?

उत्तर- -----

--

3- संस्कृत नाम लिखत-

1- मीठा -----

- 2- पेड़ -----
3- बगीचा -----
4- कोयल -----
5- मेरा -----

प्र-2 सूचना अनुसार लिखत-

1- पक्षियः नामानि लिखत-

- 1- कबूतर - कपोतः
2- तोता - शुकः
3- कोयल - कोकिला
4- कौआ - काकः
5- चिड़िया - चटका
6- मक्खी - मक्षिका
7- मोर - मयूरः
8- बगुला - बकः

2- धातुँ का अर्थ लिखत-

- 1- पठ - पढ़ना
2- पच - पकाना
3- पिब - पीना
4- वद - बोलना
5- धाव - दौड़ना
6- दृश - देखना
7- नम - नमस्कार करना

रचनात्मक-कार्यम

प्र-3 चित्रम दृष्टवा नामानि लिखत-

		
आम्रम	पर्णम	चटका
		
कपोतः	काकः	वृक्षः
		
मक्षिका	शनकः	महिला
		
अश्वः	शशकः	पुष्पम
		

मयूरः	गजः	वानरः
-------	-----	-------

प्र-4 उचित कतृपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत।

- 1- ----- पठति। (सा, ते, ताः)
- 2- ----- आगच्छन्ति। (सः, तौ, त)
- 3- ----- भ्रमति। (तत, ते, तानि)
- 4- ----- सन्ति। (तानि, तत)
- 5- ----- पततः। (तत, त, तानि)
- 6- ----- गायन्ति। (ताः, सा, त)
- 7- ----- प्रवहित। (सा, ते, ताः)
- 8- ----- धावतः। (सः, तौ, त)
- 9- ----- नृत्यतः। (महिल, महिलाः)
- 10- ----- स्तः। (नेत्राणि, नेत्रे)
- 11- ----- धावन्ति। (मृगः, मृगाः)
- 12- ----- चरति। (अजा, अजे)
- 13- ----- गच्छथः। (त्वम, युवाम, यूयम)
- 14- ----- स्थः। (युवाम, त्वम)
- 15- ----- बालिका स्थः। (यूयम, युवाम)
- 16- ----- नायिके स्थः। (त्वम, युवाम)
- 17- ----- सैनिकौ स्थः। (यूयम, युवाम)
- 18- ----- पुस्तकम असि। (त्वम, युवाम)
- 19- ----- महिला स्थः। (त्वम, युयम)

- 20- ----- सत्यं वदसि। (त्वम, युवाम)
- 21- ----- गीतं गायथ। (यूयम, युवाम)
- 22- ----- पाठं पाठयसि। (त्वम, युवाम)
- 23- ----- शुक्रौ स्वः। (आवाम, वयम)
- 24- ----- देशभक्ताः स्मः। (वयम, अहम)
- 25- ----- मयूरः अस्मि। (अहम, आवाम)
- 26- ----- मित्राणि स्मः। (अहम, आवाम, वयम)
- 27- ----- कोकिले स्वः। (आवाम, अहम)
- 28- ----- अध्यापकः अस्मि। (अहम, वयम)
- 29- ----- पादपौ स्वः। (आवाम, वयम)
- 30- ----- चित्रकाराः स्मः। (वयम, आवाम)

प्र-5 मञ्जूषायां प्रदत्तैः अव्ययपदैः रिक्तस्थानानि पूर्यत।

(कुत्र, सर्वत्र, अधुना, प्रातः, श्वः)

- 1- मोहनः कुत्र गमिष्यति?
- 2- मम पिता प्रातः भ्रमति।
- 3- ईश्वरः सर्वत्र अस्ति।
- 4- गीता श्वः दिल्ली नगरं गमिष्यति।
- 5- तुषारः अधुना क्रीडति।

व्याकरण

प्र-6 निम्नलिखित अव्यय पदों के अर्थ बताओ-

- 1- कुत्र - कहाँ

- 2- सर्वत्र - हर जगह
 3- ह्यः - बीता हुआ कल
 4- श्वः - कल
 5- अधुना - इस समय
 6- प्रातः - सुबह
 7- पुनः - फिर
 8- एव - ही
 9- यदा - जब

प्र-7 अधोलिखितेन कर्तृपदेन क्रियापदं मेलयत-

कर्तृपदानि	क्रियापदानि
1- त्वम	स्थः
2- युवाम	असि
3- यूयम	पठसि
4- त्वं नायकिा	स्थ
5- युवां कीडकौ	गच्छथ
6- यूयं सेवकाः	वदथः

प्र-8 अधोलिखित-शब्दान् अर्थैः सह मेलयत-

शब्दाः	अर्थाः
1- वानरसजः	जंगल
2- नृपः	मिला
3- वनम	बन्दरों का राजा
4- अमिलत	राजा

प्र-9 अधोलिखितानि अव्ययानि अर्थैः सह मेलयत-

अव्ययानि	अर्थाः
1- सर्वत्र	क- आनेवाला कल
2- अधुना	ख- बीता हुआ कल
3- प्रातः	ग- अब
4- पुनः	घ- सुबह
5- एव	ङ- कहाँ
6- कुत्र	च- हर जगह
7- ह्यः	छ- ही
8- श्वः	ज- फिर

(उत्तर- 1- च, 2-ग, 3-घ, 4-ज, 5-छ, 6-ङ, 7-ख, 8-क)

साहित्य

प्र-10 एकपदेन उत्तरत-

1- के नृत्यति?	- मयूराः
2- काः गायन्ति?	- कोकिलाः
3- किम विकसति?	-कमलम
4- कौ गर्जतः ?	- सिंहौ
5- काः चरन्ति?	- अजाः
6- के पततः ?	- पत्रे

प्र-11 बहुवैकल्पिक प्रश्ना-

1- तुषारः हयः कुत्र अगच्छत?

(क)दिल्लीनगरम (ख)हरिद्वारनगरम (ग)जयपुरनगरम

2- हरिद्वारे का नदी प्रवहति?

(क) गंगा (ख) यमुना (ग) नर्मदा

3- हरिद्वार नगरं कस्मिन् राज्ये अस्ति?

(क) बिहारराज्ये (ख)उत्तरप्रदेश राज्ये (ग)उत्तराखण्डराज्ये

4- युद्धक्षेत्रे कः मोहग्रस्तः अभवत्?

(क) गंगा (ख) यमुना (ग) नर्मदा

5- अक्षरधाम-देवालयः कुत्र अस्ति?

(क) पटना-नगरे (ख)इलाहाबाद-नगरे (ग)दिल्ली-नगरे

6- दशरथस्य कति भार्याः आसन्?

(क)चतस्रः (ख)तिस्रः (ग) द्वे (घ) पञ्च

7- दशरथस्य कति पुत्राः आसन्?

(क) द्वौ (ख) चत्वारः (ग)त्रय(घ) षट्

8- सीतायाः अपहरणम् कः अकरोत्?

(क) रावणः (ख) सुग्रीवः (ग) मेघनादः (घ)कुम्भकर्णः

प्र-12 अधोलिखितानि वाक्यानि शुद्धं 'आम' अशुद्धं 'न' लिखत।

1- मयूरा नृत्यन्ति। (आम)

2- तौ धावति। (आम)

3- तत भ्रमति। (आम)

4- ताः गायतः। (न)

- 5- गृहाणि सन्ति। (आम)
- 6- पत्रे पतन्ति। (न)
- 7- सः पठतः। (न)
- 8- कोकिलाः गायति। (न)
- 9- तौ गर्जतः। (आम)
- 10- अजाः चरन्ति। (आम)
- 11- त्वं बालिका स्थः। (न)
- 12- युवां छात्रौ असि। (न)
- 13- यूयम सैनिकाः स्थ। (आम)
- 14- त्वं गायिका असि। (आम)
- 15- युवां कन्ये स्थः। (आम)
- 16- यूयं अध्यापिकाः स्थ। (आम)
- 17- त्वं मयूरः स्थः। (न)
- 18- युवां सिंहौ असि। (न)
- 19- यूयम काकाः स्थः। (न)
- 20- त्वम धावकः असि। (न)
- 21- हरिद्वारे गंगा नदी प्रवहति। (आम)
- 22- गीता गीतां पठति। (आम)
- 23- युद्ध क्षेत्रे श्रीकृष्णः बलरामं उपादिशत। (न)
- 24- नव्या श्वः दिल्ली नगरस्य रक्तदुर्ग गमिष्यति। (न)
- 25- ईश्वरः सर्वत्र निवसति। (आम)
- 26- लंकायाः नृपः दशरथः आसीत्। (न)

27- दशरथस्य चत्वारः पुत्राः आसन्। (आम)

28- वने सर्वे अयोध्यायाः समीपे अवसन्। (न)

29- हनुमान लंकादहनम् अकरोत्। (आम)

13 कोष्ठकात् उचितं विकल्पं चित्वा रिक्तस्थानानि पूर्यत-

1- 18 (अष्टादश, अष्ट)

2- 20 (विंशतिः, नवदश)

3- 19 (नवदश, दश)

4- 5 (पञ्च, पञ्चदश)

5- 6 (षोडश, षट्)

6- 11 (एक, एकादश)

7- 17 (सप्तदश, सप्त)

8- 8 (अष्ट, द्वादश)

9- 14 (चतुर्दश, चत्वारः)

10- 16 (षट्, षोडश)

14 संख्यावाचक-विशेषणेन सह विशेष्यं मेलयत-

विशेषणपदानि

विशेष्यपदानि

1- एकः	गायिकाः
2- द्वे	नायिका
3- द्वौ	बालः
4- एका	नृपाः
5- तिस्रः	छात्रौ
6- चत्वारः	बालिके

- 7- चत्वारि → फलम
 8- एकम → पुष्पाणि

शब्दार्थः

- अहम	- मैं
- आवाम	- हम दो
- अस्मि	- हूँ
- स्वः	- है
- वयम	- हम सब
- गायकः	- गायक
- अजाः	- बकरियाँ
- पाठयावः	- पढ़ाती है

2 बहुवैकल्पिक प्रश्ना-

- 1- तुषारः हयः कुत्र अगच्छत?
- (क)दिल्लीनगरम (ख)हरिद्वारनगरम (ग)जयपुरनगरम
- 2- हरिद्वारे का नदी प्रवहति?
- (क) गंगा (ख) यमुना (ग) नर्मदा
- 3- हरिद्वार नगरं कस्मिन् राज्ये अस्ति?
- (क) बिहारराज्ये (ख)उत्तरप्रदेश राज्ये (ग)उत्तराखण्डराज्ये
- 4- युद्धक्षेत्रे कः मोहग्रस्तः अभवत्?
- (क) गंगा (ख) यमुना (ग) नर्मदा
- 5- अक्षरधाम-देवालयः कुत्र अस्ति?
- (क) पटना-नगरे (ख)इलाहाबाद-नगरे (ग)दिल्ली-नगरे